

การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

Moral School administration by Educational Institution Administrators
the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2

อภิจรรย์ จันทร์เพชร

Apijaree Chanphet

ครู โรงเรียนบ้านดอนมะกอก

Teacher, Ban Don Makok School

E-mail: noolekchanphet@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 269 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูป ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง .70 – 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ผลการวิจัย พบว่า (1) การบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความซื่อสัตย์สุจริตและอุดมการณ์คุณธรรม ส่วนด้านความพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า เพศและขนาดโรงเรียนไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของครู แต่ประสบการณ์การปฏิบัติงานส่งผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเน้นให้ผู้บริหารพัฒนาคุณธรรม 5 ด้านอย่างสมดุล โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณธรรมในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียน โรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา คุณธรรมในการบริหาร การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This research has the following objectives: (1) To study the ethical management of school operations by administrators affiliated with the educational district office in Petchaburi Province, District (2) To compare the ethical management of school operations by administrators based on gender, school size, and work experience. (3) To investigate problems and suggestions regarding the ethical management of school operations by administrators. The sample group includes teachers affiliated with the educational district office in Petchaburi Province, District 2, totaling 269 individuals. The sample size was determined using sample

size table at a 95% confidence level. The stratified random sampling method was employed based on school size, considering the proportion of the sample group in each stratum. The data collection instrument was a questionnaire with a content validity index ranging from .70 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.95 based on actual data. Research findings revealed that: (1) Research findings revealed that the moral school administration by educational institution administrators was rated at a high level, particularly in the dimensions of honesty and moral ideology. In contrast, the dimension of sufficiency economy was rated at a moderate level. (2) When comparing the ethical management of school operations by administrators, it was found that gender and school size did not significantly affect teachers' opinions, whereas work experience demonstrated statistically significant differences. The study recommends that school administrators promote balanced development across all five moral dimensions, with particular emphasis on building collaborative networks with communities to foster a moral culture within educational institutions.

Keywords: School administration, Moral school, Educational leadership, Honesty and integrity, Community participation

บทนำ

ในยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของการแข่งขันแต่ละประเทศ และสามารถยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตได้ โดยประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ของภูมิภาค และของโลกซึ่งต้องควบคู่ไปกับการดำรงรักษาประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของประเทศด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1-16) การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิต และการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยให้ได้ทั้งความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1-16) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานจัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 เพื่อมุ่งหวังให้สามารถเสริมสร้างระบบค่านิยมทางคุณธรรมอย่างยั่งยืนในระดับบุคคลและองค์กรและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมจนเกิดความสมดุล และยั่งยืนในการใช้ชีวิต ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้น เพื่อมุ่งปลูกฝังให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริตความรับผิดชอบ และการมีอุดมการณ์คุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 1-3) จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานโรงเรียน

คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อให้สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

โรงเรียนคุณธรรม คือ การปลูกฝังความประพฤติดีปฏิบัติตนที่ถูกต้องดีงาม ระเบียบร้อยทั้งกายวาจาและใจ การดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม โดยสถานศึกษามีการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีมีจิตสำนึกที่ดีให้กับผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามบรรทัดฐานที่สังคมมีการยอมรับร่วมกัน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความพอเพียง ความกตัญญูความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความพอเพียงตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะแสดงออกถึงการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 สำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (2560, น. 4-5) ระบุว่า มีการดำเนินชีวิตด้วยความไม่เพ่งเพื่อ รู้จักความพอดีไม่มากไม่น้อยจนเกินไป มีความพอประมาณเหมาะสมกับตนเอง มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ตัดสินใจอย่างรอบคอบโดยพิจารณาถึงการมีเหตุมีผลและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ รู้จักการฝึกตนเพื่อพัฒนาตนเองไม่ทุจริต และไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงจากด้านต่าง ๆ มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเอง และสังคมด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และดำรงตนอยู่บนพื้นฐานของความรู้ควบคู่กับคุณธรรม คำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชนในท้องถิ่น และประเทศชาติ

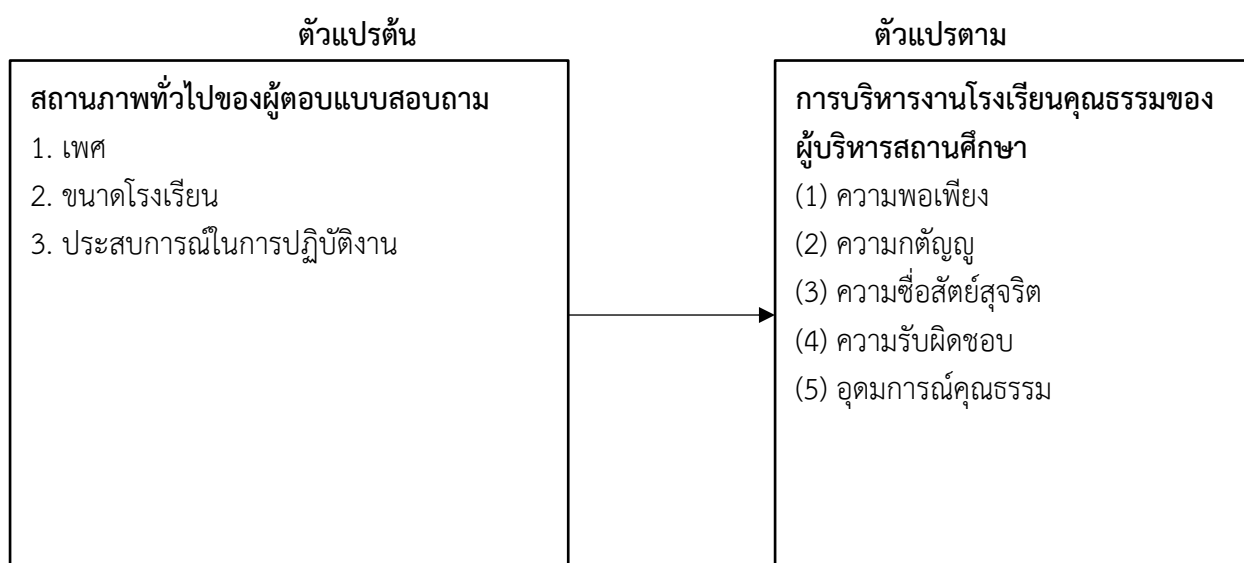
ความกตัญญูตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง การดำรงตนเรียบง่าย ประพฤติตนด้วยความดีงามทั้งต่อหน้าและลับหลัง แสดงความเคารพนับถือ เชื่อฟัง การทำให้ผู้อื่นสบายใจ และช่วยเหลือในกิจการงานต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 1-3) ระบุว่า การไม่หลงลืมในความเป็นตัวของตนเองเมื่อเกิดผลสำเร็จ รู้และยอมรับผลของการกระทำด้วยการตอบแทนบุญคุณด้วยการทำดีต่อผู้มีพระคุณหรือผู้อุปการะคุณ และมีความยกย่อง เชิดชูทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการทำงานความซื่อสัตย์สุจริตตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง การยืนหยัดยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตยึดหลักความถูกต้อง ฝึกฝนพัฒนาตนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปลูกฝังคุณธรรมให้เป็นคนดีมีประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ความเป็นธรรม ความเป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีความจริงใจต่อผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของตน คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (2559, น. 3) ระบุว่า แสดงความกล้าที่จะปฏิเสธการกระทำไม่ซื่อตรงของบุคคลอื่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กร และมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบโดยสามารถตรวจสอบการกระทำได้เสมอ

ความรับผิดชอบตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง การมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองไม่ว่าอยู่ในฐานะใด ๆ แสดงความตั้งใจและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเสร็จตามเวลาที่กำหนด ยอมรับและเคารพกฎกติกาของส่วนรวมที่ตั้งไว้ พร้อมรับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกเมื่อ และผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการศึกษารู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 1-3) ระบุว่า โดยมีการพรัาสอนเยาวชนให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง รู้จักความรับผิดชอบ ยึดมั่นคุณธรรม ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีและผลเสีย

อุดมการณ์คุณธรรมตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง ร่วมกันเสริมสร้างหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมการปลูกฝังแนวความคิด และแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด มีการบริหารงานยึดหลักความถูกต้องและความความยุติธรรม มีความมุ่งมั่น ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายที่จะพัฒนาระบบการศึกษาของชาติให้เป็นไปด้วยความมั่นคง มีจิตสำนึก มีทัศนคติที่ดีควบคู่กับมีคุณธรรมและจริยธรรม ธนาสาร บัลลังก์ปัทมา (2563, น. 64-65) ระบุว่า มีการปลูกฝังความคิดเชิงอุดมการณ์ตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรมอย่างกว้างขวาง และใช้หลักการโดยให้อิทธิพลประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ยึดแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 1-3) มาเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเพื่อให้เป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย และผลการวิจัยที่มีความตรงภายใน (Internal validity) และความตรงภายนอก (External Validity) ผู้วิจัยได้ดำเนินการระเบียบวิธีวิจัย ในประเด็นต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 891 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน 269 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie and Eayrle W.Morgan, 1970 อ้างถึงใน วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2562, น. 18) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนในแต่ละขนาด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากรายชื่อครูในแต่ละระดับแบบไม่คืนกลับจนครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม

ของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง .70–1 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งฉบับเท่ากับ .87

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนและการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนด้วย One-Way ANOVA ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ ดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 269 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 197 คนคิดเป็นร้อยละ 73.20 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 56.90 และส่วนใหญ่จะอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10

ผลการศึกษาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูจากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.99 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมา คือ ด้านอุดมการณ์คุณธรรม และด้านความกตัญญู ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านความพอเพียง โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ (1) ด้านความพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.31 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การแสดงคุณลักษณะถึงการดำเนินชีวิตตามพระราชดำรัสของ

พระบาทสมเด็จพระหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ 9 รองลงมา คือ การคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชนในท้องถิ่น และประเทศชาติ และการบริหารงานมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาถึงการมีเหตุมีผลและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานมีความพอประมาณถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องต่อบริบทของสถานศึกษา (2) ด้านความกตัญญู โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การแสดงความเคารพนับถือ ไม่ลบหลู่ และให้เกียรติต่อผู้ได้บังคับบัญชาและต่อผู้อื่น รองลงมา คือ การยกย่องชมเชย เชิดชู ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการดำรงตนเรียบง่าย รักษาตนให้คงอยู่ในสภาพที่ดำรง และการไม่หลงลืมในความเป็นตัวของตัวเอง เมื่อเกิดผลสำเร็จจากการบริหารงานของสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประพาดิตนด้วยความดีงามทั้งต่อหน้าและลับหลัง (3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริตโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.24 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การประพาดิตนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องตรวจสอบได้ รองลงมา คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม ความเป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติให้บุคคลใด บุคคลหนึ่ง และการฝึกฝน พัฒนาตนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแสดงความจริงใจต่อผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง และการไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนตน (4) ด้านความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองไม่ว่าอยู่ในฐานะใด ๆ รองลงมา คือ การรับทราบหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมกับการบริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการยอมรับและเคารพกฎกติกาของส่วนรวมที่ตั้งไว้ในสถานศึกษา พร้อมรับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกเมื่อ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักรับผิดชอบ ยึดมั่นคุณธรรม ประพาดิตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และการแสดงความกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีและผลเสีย (5) ด้านอุดมการณ์คุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.23 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ร่วมกันเสริมสร้างหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษา รองลงมาคือ การบริหารงานโดยใช้หลักการสร้างโอกาสทุกฝ่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการรับรู้ในการดำเนินงานของสถานศึกษา และการสร้างแรงจูงใจ กระบวนการคิดให้เห็นคุณค่าของการมีคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมและจริยธรรม

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า (1) ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน (2) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน (3) ครูที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้ สภาพแวดล้อมของสังคม และวิถีชีวิตการปฏิบัติตนของคนในชุมชน ยังมีความคิด ความเชื่อแบบดั้งเดิม จึงทำให้พื้นฐานความคิดของบุคคลในชุมชน ยังไม่ยอมรับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ยังขาดความรู้ทางด้านคุณธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เช่น การมีวินัย การรับผิดชอบต่อ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูรู้คุณ การเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น จึงทำให้ความร่วมมือของคนในชุมชนที่มีต่อสถานศึกษายังเปลี่ยนแปลงไปด้วย และผู้บริหารควรมีวิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชนรอบ ๆ

สถานศึกษา หรือการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการส่งเสริมคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์คุณธรรมของสถานศึกษาและเป็นการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้สถานศึกษาในชุมชนมีการขับเคลื่อนตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ที่ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีการบริหารงานเป็นไปตามกฎระเบียบของส่วนรวม มีการแสดงความเคารพนับถือและให้เกียรติต่อผู้อื่น มีความจริงใจต่อผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลังซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร ส่งศรี (2562, น. 720) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสสัยมัย อีสานหาญ ของโรงเรียนกลุ่ม (2562, น. 1933-1934) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร ผาตโธสง (2562, น. 139-140) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพล สำเภา (2565, น. 182-184) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล พบว่า การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงษ์ บัวเพ็ญ (2565, น. 22-25) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

ด้านความพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการน้อมนำแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ด้วยความไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการบริหารงานด้วยความพอประมาณเหมาะสมสอดคล้องต่อบริบทของสถานศึกษา มีการตัดสินใจอย่างรอบคอบมีเหตุมีผล คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นหลัก รวมทั้งคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของสถานศึกษา บุคลากร และชุมชนในท้องถิ่น และมีการบริหารงานให้อยู่บนพื้นฐานของความรู้ควบคู่กับ

คุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความพอเพียง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยสิริโสภาพันธ์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 มีการดำเนินการด้านความพอเพียงอยู่ในระดับมาก

ด้านความกตัญญู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการดำรงตนเรียบง่าย ประพฤติตนด้วยความดีงามต่อผู้อื่น มีการแสดงความเคารพนับถือ พร้อมให้เกียรติต่อผู้ได้บังคับบัญชาและผู้อื่นที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความกตัญญู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยสิริโสภาพันธ์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 มีการดำเนินการด้านความกตัญญู อยู่ในระดับมาก

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการยืนหยัดยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยใช้หลักความถูกต้องตามกฎหมายระเบียบในการบริหารงานของสถานศึกษาซึ่งสามารถตรวจสอบการกระทำได้เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริโสภาพันธ์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 มีการดำเนินการด้านความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก

ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง พร้อมกับมีการปลูกฝังให้ครู ผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ำให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การแสดงความตั้งใจ และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเสร็จตามเวลาที่กำหนด รู้จักรับผิดชอบ ยึดมั่นคุณธรรม และผู้บริหารมีความกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีและผลเสีย สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96 - 103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริโสภาพันธ์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 มีการดำเนินการด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

ด้านอุดมการณ์คุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการสร้างความร่วมมือกับทุกคน ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเสริมสร้างหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ปลูกฝังความคิดคุณธรรมและแนวปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ยึดหลักความถูกต้องความยุติธรรมและความเสมอภาคในการบริหารงาน แสดงความ

มุ่งมั่น ความร่วมมือร่วมใจกับทุกฝ่ายที่จะพัฒนาระบบการศึกษาของชาติให้เป็นไปได้ด้วยความมั่นคงอย่างมีคุณภาพ การบริหารงานโดยใช้หลักการสร้างโอกาสทุกฝ่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการรับรู้ในการดำเนินงานของสถานศึกษา และมีการสร้างแรงจูงใจ กระบวนการคิด ให้เห็นคุณค่าของการมีคุณธรรม และจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านอุดมการณ์คุณธรรม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริโสภานันท์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า มีการดำเนินการด้านอุดมการณ์คุณธรรม อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลได้ดังนี้ (1) การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ด้วยความเต็มใจยึดหลักการบริหารงานด้วยความถูกต้อง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และมีการแสดงความจริงใจต่อทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสสัยยะห์ อีสาเฮาะ (2562, น. 1933-1934) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน (2) การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเปลี่ยนแปลงจากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทางด้านเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้น ทำให้ผู้บริหารมีความคิด มีทักษะ และประสบการณ์ไม่เกินไปตามสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพล สำเภา (2565, น. 183) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน (3) การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษาของตนในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงษ์ บัวเพ็ญ (2565, น. 25) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า สภาพแวดล้อมของสังคม และวิถีชีวิตการปฏิบัติตนของคนในชุมชนยังมีความคิด ความเชื่อแบบดั้งเดิม จึงทำให้พื้นฐานความคิดของบุคคลในชุมชน ยังไม่ยอมรับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ยังขาดความรู้ทางด้านคุณธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เช่น การมีวินัย การรับผิดชอบ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูรู้คุณ การเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น จึงทำให้ความร่วมมือของคนในชุมชนที่มีต่อสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งผู้บริหารควรมีวิธีการสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา หรือการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการส่งเสริมคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์คุณธรรมของสถานศึกษา และเป็นการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้สถานศึกษาในชุมชนมีการขับเคลื่อนตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทพล สำเภา (2565, น. 184) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร พบว่าปัญหาหลัก คือ ครูและนักเรียนไม่เข้าใจกระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม และแนวทางการแก้ไข คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ให้เกิดความตระหนักรู้และเข้าใจตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม

สรุปได้ว่า ความร่วมมือจากชุมชนยังมีข้อจำกัด เนื่องจากทัศนคติแบบดั้งเดิมและความไม่เข้าใจในแนวทางของโรงเรียนคุณธรรม อีกทั้งยังไม่มีระบบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าในระดับเขตพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน พร้อมทั้งจัดตั้งระบบติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และบูรณาการโครงการโรงเรียนคุณธรรมไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต้นสังกัด องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมไม่เพียงแต่ต้องดำเนินการตามหลักคุณธรรมทั้ง 5 ด้านอย่างสมดุล แต่ยังต้องอาศัยกลไกทางนโยบาย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และระบบติดตามผลที่เข้มแข็งเพื่อสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมคุณธรรมทั้ง 5 ด้านอย่างสมดุล โดยเฉพาะการเสริมสร้างแนวทางด้าน “ความพอเพียง” ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีความคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับมิติอื่น ควรมีการรณรงค์หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมที่เชื่อมโยงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับบริบทของโรงเรียนให้ชัดเจนและจับต้องได้มากขึ้น

2. ควรมีการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านความกตัญญูและอุดมการณ์คุณธรรม ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านกิจกรรมจิตอาสา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่น

3. ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์สุจริต และสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจในองค์กร โดยเน้นการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดเผยข้อมูลแก่ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความซื่อสัตย์สุจริตและอุดมการณ์คุณธรรม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมมีความยั่งยืนและสามารถพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ จึงควรมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. จัดตั้งระบบติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของโรงเรียนคุณธรรมในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้ในการประเมินผลและสะท้อนความก้าวหน้าในแต่ละมิติ เช่น ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านวัฒนธรรมองค์กร และด้านผลสัมฤทธิ์ทางคุณธรรมของนักเรียน

2. บูรณาการนโยบายโรงเรียนคุณธรรมเข้ากับแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรผลักดันให้แนวนโยบายของโครงการโรงเรียนคุณธรรมถูกรวมเข้าไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่ฯ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง พร้อมกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรมอย่างชัดเจน

3. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในด้านภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมเชิงลึกด้านจริยธรรมและคุณธรรมสำหรับผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนคุณธรรมภายในสถานศึกษา และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดถือคุณธรรมเป็นหลัก

4. จัดให้มีเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมในระดับเขตพื้นที่และระดับจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในเครือข่ายเพื่อขยายผลแนวปฏิบัติที่ดี และสร้างแรงขับเคลื่อนร่วมกันในการส่งเสริมคุณธรรมในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์. (2561). *การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เกรียงไกร ผาตไธสง. (2562). *แนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2561). *คู่มือการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.
- ณัฐพงษ์ บัวเพ็ญ. (กันยายน-ธันวาคม 2565). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก*. *วารสารปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 1(3), หน้า 22 - 25.
- ณัฐพร ส่งศรี. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562). *การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), หน้า 720.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). *รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. *วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์*, 6(2), หน้า 64 - 65.
- นิสสัยยะห์ อีสานเฮาะ. (2562). *บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้*. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20. 15 มีนาคม 2563, หน้า 1933 -1934. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทรพล สำเ. (พฤษภาคม - สิงหาคม 2565). *การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล*. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), หน้า 182 – 84.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (มกราคม-มิถุนายน 2562). *การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย : มายาคติในการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ และเครทซี-มอร์แกน*. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8(1), หน้า 18.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.* กรุงเทพมหานคร. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560.* กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579.* กรุงเทพมหานคร. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริโสภาพันธ์ ปานมีศรี. (กันยายน 2565). การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*, 7(8), หน้า 321 – 322.